Krimināllieta Nr. 11331059113

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rēzeknē 2016.gada 28.janvārī

Latgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija šādā sastāvā
tiesas sēdes priekšsēdētājs J.Dimpers,
tiesneši J.Vasiļkovskis un D.Skudra,
piedaloties prokurorei J.Artemjevai,
aizstāvim Vj.Platpiram,

sakarā ar Rēzeknes prokuratūras prokurores J.Artemjevas apelācijas protestu apelācijas kārtībā mutvārdu procesā atklātā tiesas sēdē Latgales apgabaltiesas telpās izskatīja krimināllietu, kurā ar Rēzeknes tiesas 2014.gada 9.decembra spriedumu

/pers. A/, personas kods /personas kods/,:

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 177.panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 5 mēnešiem;

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 193.panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 5 mēnešiem;

saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu /pers. A/ galīgais sods noteikts brīvības atņemšana uz 6 mēnešiem;

saskaņā ar Krimināllikuma 55.pantu /pers. A/ notiesāts nosacīti, nosakot pārbaudes laiku uz 1 gadu.

/pers. A/ atzīts par nevainīgu apsūdzībā pēc Krimināllikuma 193.[1] panta pirmās daļas un attaisnots.

Daļēji apmierināts cietušās A/S /Nosaukums A/ kaitējuma kompensācijas pieteikums un piedzīti no /pers. A/ cietušās A/S /Nosaukums A/, reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, labā mantiskie zaudējumi 96,14 *euro* (lietas 103.-112.lapa).

Noklausījusies tiesneša, kuram uzdots referēt, ziņojumu un pārbaudījusi pierādījumus krimināllietā, Latgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija

k o n s t a t ē j a

Saskaņā ar Rēzeknes tiesas 2014.gada 9.decembra spriedumu /pers. A/ izdarīja šādus noziegumus.

/pers. A/, izmantojot iegūtos /pers. B/ datus, kas dod iespēju nelikumīgi izmantot viņai piederošo maksāšanas līdzekli – attālināto elektronisko banku operāciju programmatūru (internetbanku), ar vienotu nodomu izkrāpt no kredītiestādes akciju sabiedrības *(turpmāk - A/S)* /Nosaukums A/ naudu, nelikumīgi izmantoja svešu maksāšanas līdzekli, kā arī izdarīja krāpšanu, tas ir, ar viltu ieguva svešu mantu turpmāk norādītajos apstākļos:

/pers. A/ 2012.gada 14.decembrī plkst.14.09 no datora ar IP adresi /ip adrese/, kas atrodas Kaunatas pagasta 2.bibliotēkā, Ķiršu ielā 9, c. Dubuļi, Kaunatas pagastā, Rēzeknes novadā, pieslēdzās A/S /Nosaukums A/ piederošajai mājas lapai – www.vivus.lv, kur reģistrējās un izveidoja lietotāja profilu, norādot savas mātes – /pers. B/ personas datus. Viņš nelikumīgi izmantoja savas mātes maksāšanas līdzekli – elektronisko banku operāciju programmatūru (internetbanku) un pārskaitīja no viņas konta /numurs/ uz A/S /Nosaukums A/ norēķinu kontu komisijas maksu – Ls 0,01, kas ir nepieciešama, lai kredītiestāde identificētu klientu un pārbaudītu tā kredītvēsturi. Tad /pers. A/ elektroniski www.vivus.lv mājas lapā sastādīja pieteikumu par aizdevuma Ls 200 (284,57 *euro*) piešķiršanu, norādot /pers. B/ personas datus un bankas konta numuru, uz kuru pieprasītā summa būtu pārskaitāma. /pers. A/ apzinājās, ka viņš nelikumīgi izmanto mātei piederošo maksāšanas līdzekli, lai izkrāptu naudu no A/S /Nosaukums A/, un ka aizdevuma līguma saistības viņš nepildīs.

/pers. A/, turpinot savas noziedzīgās darbības, 2012.gada 14.decembrī plkst.15.53 no savam kaimiņam /pers. C/ piederošā datora ar IP adresi /ip adrese/, kas atrodas /pers. C/ dzīvoklī /adrese A/, pieslēdzās A/S /Nosaukums A/ piederošajai mājas lapai – www.smscredit.lv. Tajā viņš reģistrējās un izveidoja lietotāja profilu, norādot savas mātes /pers. B/ personas datus. Pēc tam viņš, nelikumīgi izmantoja savas mātes maksāšanas līdzekli – elektronisko banku operāciju programmatūru (internetbanku) un pārskaitīja no viņas konta /numurs/ uz A/S /Nosaukums A/ norēķinu kontu komisijas maksu – Ls 0,01, lai kredītiestāde identificētu klientu un pārbaudītu tā kredītvēsturi. Tad /pers. A/ elektroniski www.smscredit.lv mājas lapā sastādīja pieteikumu par aizdevuma Ls 200 (284,57 *euro*) piešķiršanu, norādot /pers. B/ personu datus un bankas konta numuru, uz kuru pieprasītā summa būtu pārskaitāma. /pers. A/ apzinājās, ka viņš nelikumīgi izmanto mātei piederošo maksāšanas līdzekli, lai izkrāptu naudu no A/S /Nosaukums A/, un ka aizdevuma līguma saistības viņš nepildīs.

A/S /Nosaukums A/, saņemot elektroniskā veidā /pers. A/ iesniegtos pieteikumus un, būdama maldināta par patieso aizdevuma saņēmēju, pamatojoties uz /pers. A/ sastādītajiem pieteikumiem, tajā pat dienā – plkst.15.54 un plkst.16.08 - elektroniski apstiprināja pieprasītos aizdevumus un pārskaitīja naudu Ls 400 (569,14 *euro*) uz viņa norādīto - /pers. B/ piederošo norēķinu kontu.

Pēc tam, kad nauda Ls 400 (569,14 *euro*) tika pārskaitīta uz /pers. B/ A/S „/Nosaukums B/" kontu, /pers. A/ 2012.gada 14.decembrī turpināja nelikumīgi izmantot savas mātes /pers. B/ maksāšanas līdzekli - attālināto elektronisko bankas operāciju programmatūras (internetbanka) lietotāja kodu, paroli un kodu kartes numurus. /pers. C/, kurš nezināja par /pers. A/ noziedzīgo nodomu, iedeva viņam savu norēķina konta numuru, lai viņš varētu pārskaitīt naudu uz viņa kontu. /pers. A/, izmantojot sava kaimiņa /pers. C/ datoru, pārskaitīja no mātes konta uz /pers. C/ kontu no A/S /Nosaukums A/ izkrāpto naudu Ls 400 (569,14 *euro*). Vēlāk /pers. A/, izmantojot /pers. C/ karti, izņēma no bankomāta naudu un iztērēja to personīgajām vajadzībām. Tādā veidā viņš ar viltu izkrāpa A/S /Nosaukums A/ piederošo naudu Ls 400 (569,14 *euro*).

Tādas /pers. A/ darbības kvalificētas saskaņā ar Krimināllikuma 177.panta pirmo daļu un 193.panta otro daļu.

Turklāt pirmās instances tiesa konstatēja, ka /pers. A/ bija apsūdzēts par to, ka viņš ieguva un izmantoja tādus datus, kas dod iespēju nelikumīgi izmantot svešu maksāšanas līdzekli, turpmāk norādītos apstākļos:

/pers. A/ mantkārīgu motīvu vadīts ar nolūku izkrāpt naudu no kredītiestādes, ieguva un izmantoja savas mātes /pers. B/ datus, kas deva viņam iespēju nelikumīgi izmantot /pers. B/ piederošo maksāšanas līdzekli – attālināto elektronisko banku operāciju programmatūru (internetbanku).

Īstenojot savu noziedzīgo nodarījumu, vērstu uz kredītiestādei piederošās naudas iegūšanu, /pers. A/ maldināja savu māti par nepieciešamību atvērt bankā uz viņas vārda norēķinu kontu, uz kuru viņam turpmāk it kā varētu pārskaitīt naudu par nodotajiem metāllūžņiem. /pers. B/, nezinot par viņa noziedzīgo nodomu, 2012.gada 14.decembrī dienas laikā kopā ar dēlu aizbrauca uz A/S /Nosaukums B/ Rēzeknes filiāli /adrese B/. /pers. B/ pēc /pers. A/ lūguma atvēra norēķinu kontu un pieslēdzās internetbankai. Pēc konta atvēršanas /pers. A/ paņēma visus uz mātes vārda noformētos dokumentus, tādā veidā iegūstot savas mātes piekļuves datus – atvērtā konta numuru

/konta numurs/, kā arī attālināto elektronisko bankas operāciju programmatūras (internetbankas) lietotāja kodu, paroli, kodu karti, tas ir, datus, kas dod iespēju nelikumīgi izmantot /pers. B/ piederošo maksāšanas līdzekli (internetbankai). Tādējādi /pers. A/ bija iespēja nelikumīgi izmantot svešu maksāšanas līdzekli – mātei piederošo internetbanku. Tajā pašā dienā 2012.gada 14.decembrī šos nelikumīgi iegūtos datus viņš izmantoja, kad pieslēdzās /pers. B/ internetbankai, lai izkrāptu A/S /Nosaukums A/ piederošo naudu.

Tādas /pers A/ darbības pirmstiesas izmeklēšanā bija kvalificētas saskaņā ar Krimināllikuma 193.[1]panta pirmo daļu (Krimināllikuma redakcija līdz 2013.gada 1.aprīlim). Šajā apsūdzībā pirmās instances tiesa /pers. A/ atzina par nevainīgu un attaisnoja.

Spriedumu daļā par /pers. A/ attaisnošanu pēc Krimināllikuma 193.[1] panta pirmās daļas apelācijas kārtībā apstrīdēja Rēzeknes prokuratūras prokurore J.Artemjeva. Tādu nolēmumu viņa uzskatīja par nelikumīgu. Norādīja, ka tiesa nepareizi iztulkoja Krimināllikuma 193.[1] pantu, tāpēc kļūdaini secināja, ka /pers. A/ darbībās nav konstatējams šā panta pirmajā daļā paredzētais noziedzīgā nodarījuma sastāvs, jo apsūdzētā darbības aptver Krimināllikuma 193.panta otrajā daļā paredzētais nodarījums. Prokurore lūdza atcelt Rēzeknes tiesas 2014.gada 9.decembra spriedumu daļā par /pers. A/ attaisnošanu pēc Krimināllikuma 193.[1] panta pirmās daļas. Lūdza taisīt šajā daļā notiesājošu spriedumu, piesprežot /pers. A/ sodu pēc Krimināllikuma 193.[1] panta pirmās daļas (Krimināllikuma redakcijā līdz 2013.gada 1.aprīlim) (lietas 116.-117.lapa).

05.06.2015., iztiesājot lietu apelācijas instancē, Latgales apgabaltiesa Rēzeknes tiesas 2014.gada 9.decembra spriedumu atcēla daļā par /pers. A/ atzīšanu par nevainīgu un attaisnošanu par Krimināllikuma 193.[1] panta pirmajā daļā paredzētā nozieguma izdarīšanu, par notiesāšanu par Krimināllikuma 193.panta otrajā daļā paredzētā nozieguma izdarīšanu un par galīgā soda noteikšanu, pamatojoties uz Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu.

Atceltajās daļās, pieņemot jaunu spriedumu, apelācijas instances tiesa /pers. A/:

atzina par vainīgu par Krimināllikuma 193.[1] panta pirmajā daļā paredzētā nozieguma izdarīšanu un sodīja ar brīvības atņemšanu uz 4 mēnešiem;

pamatojoties uz Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu, pēc noziedzīgu nodarījumu kopības, daļēji saskaitot piespriestos sodus, galīgo sodu /pers. A/ noteica brīvības atņemšanu uz 7 mēnešiem, bez mantas konfiskācijas;

/pers. A/ apsūdzībā par Krimināllikuma 193.panta otrajā daļā paredzētā nozieguma izdarīšanu atzina par nevainīgu un attaisnoja;

pārējā daļā Rēzeknes tiesas spriedumu atstāja negrozītu.

05.06.2015. spriedumā Latgales apgabaltiesa konstatēja, ka /pers. A/, lai īstenotu noziedzīgo nodarījumu, kas vērsts uz kredītiestādei piederošo naudas līdzekļu iegūšanu, maldināja savu māti par nepieciešamību atvērt bankā uz viņas vārda norēķinu kontu, uz kuru viņam turpmāk it kā varētu pārskaitīt naudu par nodotajiem metāllūžņiem. /pers. B/, nezinot par viņa noziedzīgo nodomu, 2012.gada 14.decembrī dienas laikā kopā ar dēlu aizbrauca uz A/S /Nosaukums B/ Rēzeknes filiāli /adrese B/, kur /pers. B/, pēc /pers. A/ lūguma, atvēra norēķinu kontu un pieslēdzās internetbankai. Pēc konta atvēršanas /pers. A/ paņēma visus uz mātes vārda noformētos dokumentus, tādā veidā iegūstot savas mātes piekļuves datus – atvērtā konta numuru /konta numurs/, kā arī attālināto elektronisko bankas operāciju programmatūras (internetbankas) lietotāja kodu, paroli, kodu karti, tas ir, datus, kas dod iespēju nelikumīgi izmantot /pers. B/ piederošo maksāšanas līdzekli (internetbanku). Tādējādi /pers. A/ bija iespēja nelikumīgi izmantot svešu maksāšanas līdzekli – mātei piederošo internetbanku.

Tādas /pers. A/ darbības kvalificētas saskaņā ar Krimināllikuma 193.[1] panta pirmo daļu (Krimināllikuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2013.gada 1.aprīlim) un par šo noziegumu noteikts sods brīvības atņemšana uz 4 mēnešiem (lietas 141.-149.lapa).

Par apelācijas instances tiesas spriedumu kasācijas protestu iesniedza Rēzeknes prokuratūras prokurore J.Artemjeva. Viņa lūdza atcelt Latgales apgabaltiesas 2015.gada 5.jūnija spriedumu daļā par /pers. A/ atzīšanu par nevainīgu un attaisnošanu pēc Krimināllikuma 193.panta otrās daļas un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Prokurore norādīja, ka apelācijas instances tiesa pārkāpa Kriminālprocesa likuma 562.panta trešās daļas nosacījums par to, ka smagāka soda noteikšana apsūdzētajam pieļaujama tikai tad, kad šā iemesla dēļ iesniegts prokurora protests vai cietušā sūdzība, kā arī tad, ja pēc prokurora protesta vai cietušā sūdzības apsūdzība grozīta uz smagāku. Latgales apgabaltiesa piesprieda /pers. A/ smagāku sodu, nekā bija piespriedusi Rēzeknes tiesa.

Tiesa par attaisnojoša sprieduma pamatu norādījusi pieļautu „procesuālu defektu". Šāds personas attaisnošanas pamats likumā nav paredzēts, tādējādi tiesa pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 519.panta pārkāpumu.

Tiesa nepamatoti atzina, ka /pers. A/ nav inkriminēta Krimināllikuma 193.panta otrā daļa, uzskatot, ka Krimināllikuma 193.panta otrajā daļā paredzētās darbības ietvertas apsūdzībā pēc Krimināllikuma 177.panta pirmās daļas.

Prokurores ieskatā /pers. A/ darbības pareizi bija kvalificētas kā ideālā kopība pēc Krimināllikuma 193.panta otrās daļas un 177.panta pirmās daļas.

Prokurore uzskata par nepamatotu Latgales apgabaltiesas atziņu, ka tiesa pati nevarēja sadalīt /pers. A/ ideālā kopībā inkriminētos nodarījumus (lietas 151.-154.lapa).

Iztiesājot lietu kasācijas kārtībā, Latvijas Republikas Augstākā tiesa 16.11.2015. atcēla Latgales apgabaltiesas 2015.gada 5.jūnija spriedumu daļā par /pers. A/ atzīšanu par vainīgu un sodīšanu pēc Krimināllikuma 177.panta pirmās daļas, atzīšanu par nevainīgu un attaisnošanu pēc Krimināllikuma 193.panta otrās daļas un /pers. A/ noteikto galīgo sodu saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu.

Atceltajā daļā Augstākā tiesa lietu nosūtīja jaunai izskatīšanai Latgales apgabaltiesā. Pārējā daļā, tajā skaitā arī par /pers. A/ atzīšanu par nevainīgu un attaisnošanu pēc Krimināllikuma 177.panta pirmās daļas un apsūdzētā atzīšanu par vainīgu Krimināllikuma 193.[1] panta pirmajā daļā paredzētā nozieguma izdarīšanā un sodīšanu ar brīvības atņemšanu uz 4 mēnešiem, Latgales apgabaltiesas 2015.gada 5.jūnija spriedumu atstāja negrozītu.

Kasācijas instances tiesa atzina par pareizu apelācijas instances tiesas atziņu, ka konkrētajā lietā /pers. A/ darbības, kuras pirmstiesas

kriminālprocesā norādītas kā Krimināllikuma 177.panta pirmajā daļā un 193.panta otrajā daļā paredzētie noziedzīgie nodarījumi, nebija pamata kvalificēt kā šo noziedzīgo nodarījumu ideālo kopību.

Savukārt Latgales apgabaltiesas atziņu, ka /pers. A/ darbības lietā kvalificējamas tikai pēc Krimināllikuma 177.panta pirmās daļas, bet apsūdzībā pēc Krimināllikuma 193.panta otrās daļas apsūdzētais attaisnojams, kasācijas instances tiesa atzina par nepamatotu. Saskaņā ar apelācijas instances tiesas spriedumu pirmās instances tiesa /pers. A/ pēc Krimināllikuma 193.panta otrās daļas nepamatoti atzina par vainīgu un sodīja nevis tādēļ, ka kriminālprocesa gaitā nav iegūtas ziņas, kas apstiprina viņam inkriminēto darbību esamību vai neesamību, bet tādēļ, ka, izvirzot apsūdzību un pieņemot notiesājošu spriedumu, ir pieļauts procesuāls defekts, kas /pers. A/ notiesāšanu padara par nepamatotu. Šāda apelācijas instances tiesas atziņa ir pretrunā tiesas sprieduma motīvu daļā izklāstītajam. Latgales apgabaltiesas spriedumā nav izklāstīts pamatojums Krimināllikuma 193.panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva neesamībai. Tiesa nav norādījusi, kurš no šī noziedzīgā nodarījuma sastāva elementiem – objekts, objektīvā puse, subjekts, subjektīvā puse – nav konstatēts. Pretrunīgs tiesas spriedums nav atbilstošs Kriminālprocesa likuma 511.panta otrajā daļā noteiktajām prasībām par sprieduma tiesiskumu un pamatotību.

Kasācijas instances tiesas ieskatā, apelācijas instances tiesa nav izvērtējusi vai apsūdzētā /pers. A/ darbības, kuras valsts apsūdzības uzturētājs un pirmās instances tiesa kvalificējuši pēc Krimināllikuma 177.panta pirmās daļas un 193.panta otrās daļas, nav pamata kvalificēt tikai kā Krimināllikuma 193.panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu. Izvērtējot, jāņem vērā 2006.gadā Augstākajā tiesā veiktais tiesu prakses apkopojums lietās par nelikumīgām darbībām ar finanšu instrumentiem un maksāšanas līdzekļiem. Tas apspriests Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta un Krimināllietu tiesu palātas tiesnešu 2006.gada 5.decembra kopsēdē un pieņemts lēmums. Tā 3.punktā norādīts, ka sveša finanšu instrumenta vai maksāšanas līdzekļa nelikumīga izmantošana ir pabeigta ar materiālā labuma saņemšanas brīdi, piemēram, samaksāts par pirkumu vai pakalpojumu, izņemta no bankomāta skaidra nauda, utml. Savukārt lēmuma 4.punktā noteikts, ka Krimināllikuma 193.panta otrās daļas izpratnē maksāšanas līdzekļa izmantošana ietver sevī jebkuru rīcību ar maksājuma kartei piesaistītajā kontā esošajiem naudas līdzekļiem, t.sk., skaidras naudas izņemšana no bankomāta, un papildus kvalifikācija pēc citiem Krimināllikuma pantiem nav nepieciešama. Kasācijas instances tiesa konstatē, ka šajā tiesu prakses apkopojumā un kopsēdes lēmumā dots skaidrojums Krimināllikuma un Krimināprocesa likuma normu piemērošanai.

Tiesu prakses apkopojumā „Tiesu prakse lietās par nelikumīgām darbībām ar finanšu instrumentiem un maksāšanas līdzekļiem" norādīts: „Konstatēti atsevišķi gadījumi, kad persona apsūdzēta un notiesāta gan par sveša maksāšanas līdzekļa nelikumīgu izmantošanu, gan arī par naudas nolaupīšanu, izmantojot šo maksāšanas līdzekli. Tā kā Krimināllikuma 193.panta otrajā daļā norādītā maksāšanas līdzekļa izmantošana ietver sevī arī rīcību ar maksājumu kartes īpašnieka kontā esošajiem naudas līdzekļiem, vai nu izņemot skaidru naudu, vai arī norēķinoties par pirkumiem vai pakalpojumiem, nodarījums kvalificējams tikai saskaņā ar šo Krimināllikuma normu, kas uzskatāma par speciālo attiecībā pret normām, kurās paredzēta atbildība par mantas nolaupīšanu" *(skat. http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/kriminaltiesibas/).*

Tādējādi Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta un Krimināllietu tiesu palātas tiesnešu 2006.gada 5.decembra kopsēdes lēmumā un 2006.gada Augstākās tiesas tiesu prakses apkopojumā „Tiesu prakse lietās par nelikumīgām darbībām ar finanšu instrumentiem un maksāšanas līdzekļiem" atzīts, ka zādzība un maksāšanas līdzekļa nelikumīga izmantošana nav jākvalificē kā noziedzīgu nodarījumu ideālā kopība, bet Krimināllikuma 193.panta otrajā daļā norādītā maksāšanas līdzekļa izmantošana uzskatāma par speciālo normu attiecībā pret normām, kurās paredzēta atbildība par mantas nolaupīšanu.

Krimināllikumā krimināltiesību normu konkurences jautājums nebija risināts līdz 2012.gada 13.decembra likuma „Grozījumi Krimināllikumā" spēkā stāšanās 2013.gada 1.aprīlī. Ar norādīto likumu Krimināllikuma 26.pants tika papildināts ar piekto daļu, kur noteikts, ka gadījumā, ja viens noziedzīgs nodarījums atbilst šā likuma sevišķajā daļā paredzētajai vispārējai un speciālai normai, tad noziedzīgu nodarījumu kopība neveidojas un krimināatbildība iestājas tikai saskaņā ar speciālo normu.

Tiesību doktrīnā par krimināltiesību normu konkurenci izteiktas šādas atziņas.

Normu konkurence jeb kolīzija (no lat. *collisio* – pretēju spēku, centienu vai interešu sadursme) veidojas tādos gadījumos, kad kādas personas izdarīts viens noziedzīgs nodarījums atbilst vairākiem citiem noziedzīga nodarījuma sastāviem, kas paredzēti Krimināllikuma Sevišķās daļas dažādos pantos vai pantu daļās (punktos), no kuriem tad jāizvēlas viens, kas vispilnīgāk atbilst radītajam kaitējumam, jo izdarīts ir tikai viens noziedzīgs nodarījums.

Vispārējās un speciālās normas konkurence ir samērā bieži sastopama. Tātad Krimināllikuma Sevišķajā daļā ir normas, kuras pēc savām objektīvajām un subjektīvajām pazīmēm visumā sakrīt. Tomēr vienā no tām ir dots vairāk vispārināts noziedzīga nodarījuma sastāva apraksts, turpretī kādā citā sastāvā izdalīta kāda konkrētāka darbība vai bezdarbības akts, par kura izdarīšanu likumdevējs pastiprinājis vai mīkstinājis atbildību, atspoguļojot šo apstākli citas normas sankcijā.

Šādā normu konkurences gadījumā vispārīgā norma aptver visas atsevišķās konkurējošās normas. Speciālās normas ir vispārīgās normas paveidi jeb vispārīgās normas konkrēti gadījumi, tāpēc šajā normu konkurences gadījumā ir pamats runāt par normu konkurenci pēc apjoma. Šādā gadījumā priekšroka dodama speciālajai normai *(lex specialis derogat generali).* Pārsvarā gadījumu speciālā norma nosaka bargāku atbildību salīdzinājumā ar vispārīgo. *(skat. U.Krastiņš. Noziedzīga nodarījuma sastāvs un nodarījuma kvalifikācija. Teorētiskie aspekti. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2014, 314.-317.lpp.).*

Likumdevējs par Krimināllikuma 193.panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu gan pirms 2013.gada 1.aprīļa, gan arī šobrīd paredzējis bargāku sodu, nekā par Krimināllikuma 177.panta pirmajā daļā nosaukto noziedzīgo nodarījumu.

Augstākās tiesas Senāts 2006.gada 14.jūnija lēmumā lietā Nr.SKK-300/2006, izlemjot jautājumu par zādzības un maksāšanas līdzekļa izmantošanas kvalifikācijas jautājumiem, ir izteicis vairākas atziņas, kuras ir izmantojamas arī šajā lietā, jo krāpšana ir viens no mantas nolaupīšanas veidiem.

Krimināllikuma 175.pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu pamatsastāvu veido svešas kustamas mantas slepena vai atklāta nolaupīšana (zādzība), kā arī narkotisko, psihotropo, stipri iedarbīgo, indīgo vai radioaktīvo vielu, sprāgstvielu, šaujamieroču vai munīcijas zādzība. Krimināllikuma 193. pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu viens no pamatsastāviem ir sveša finanšu instrumenta vai maksāšanas līdzekļa nolaupīšana, iznīcināšana, bojāšana vai nelikumīga izmantošana. Pēc noziedzīgā nodarījuma priekšmeta Krimināllikuma 193.pants ir speciālā norma, bet pēc noziedzīgā nodarījuma sastāva objektīvās puses – plašāka satura norma, nekā Krimināllikuma 175.pants. Ar maksāšanas līdzekļa nelikumīgu izmantošanu jāsaprot prettiesiski darījumi vai materiāla labuma gūšana ar maksāšanas līdzekļa palīdzību, tajā skaitā naudas izņemšana no bankomāta. Tādējādi izveidojusies normu konkurence, t.i., izdarīts viens noziedzīgs nodarījums, kurš atbilst vairāku noziedzīgu nodarījumu sastāvu pazīmēm. Tādējādi vienu un to pašu nodarījumu – naudas izņemšanu no bankomāta ar norēķinu kartes palīdzību – nav pamata kvalificēt pēc noziedzīgo nodarījumu daudzējādības, proti, pēc Krimināllikuma 175.panta un 193.panta attiecīgajām daļām.

No 2006.gada ir izveidojusies stabila tiesu prakse, atbilstoši kurai, konstatējot lietās līdzīgus faktiskos apstākļus, apsūdzētā darbības tiek kvalificētas tikai pēc Krimināllikuma 193.panta otrās daļas.

Ievērojot visu iepriekš izklāstīto, Augstākā tiesa atzīst, ka Latgales apgabaltiesa bez tiesiska pamata atzinusi par nevainīgu un attaisnojusi /pers. A/ apsūdzībā pēc Krimināllikuma 193.panta otrās daļas, bet kļūdaini atzinusi viņu par vainīgu Krimināllikuma 177.panta pirmajā daļā paredzētajā

noziedzīgajā nodarījumā.

Augstākā tiesa atzina par pamatotu kasācijas protestā izteikto norādi, ka apelācijas instances tiesa nedrīkstēja /pers. A/ saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu galīgo sodu noteikt smagāku nekā bija noteikusi pirmās instances tiesa, jo prokurora protesta vai cietušā sūdzības par to nebija (lietas 161.-170.lapa).

Iztiesājot lietu apelācijas instances tiesā no jauna:

Prokurore no /pers. A/ apsūdzības pēc Krimināllikuma 177.panta pirmās daļas atteicās. Viņa lūdza /pers. A/ atzīt par vainīgu pēc Krimināllikuma 193.panta otrās daļas un sodīt ar brīvības atņemšanu uz 5 mēnešiem. Saskaņā ar šā likuma 50.panta pirmo daļu, daļēji saskaitot noteiktos sodus, galīgo sodu lūdza noteikt brīvības atņemšanu uz 6 mēnešiem. Piemērot šā likuma 55.pantu, sodu noteikt nosacītu ar pārbaudes laiku uz 1 gadu.

/pers. A/ pirmās instances tiesas spriedumu par viņa atzīšanu par vainīgu un sodīšanu pēc Krimināllikuma 193.panta otrās daļas un 05.06.2015. apelācijas instances tiesas spriedumu par viņa atzīšanu par vainīgu un sodīšanu pēc Krimināllikuma 193.panta otrās daļas attiecīgi apelācijas un kasācijas kārtībā neapstrīdēja.

Aizstāvis piekrita, ka /pers. A/ nodarījumā nav Krimināllikuma 177.panta pirmajā daļā paredzētā nozieguma pazīmju un viņa darbības kvalificējamas tikai pēc šā likuma 193.panta otrās daļas. Norādīja, ka viņa aizstāvamais šā nozieguma izdarīšanā savu vainu neapstrīd. Noziegums bija izdarīts 14.12.2012. Šajā laikā /pers. A/ jaunu noziedzīgu nodarījumu neizdarīja. Apsūdzētais vienu reizi uz tiesas sēdi neieradās, tāpēc bija nolemts viņu atvest piespiedu kārtā. Ņemot vērā lietas iztiesāšanas termiņu, aizstāvis lūdz izvērtēt iespēju, nosakot sodu, piemērot Krimināllikuma 49.[1] pantu par saprātīgiem termiņiem, lai apsūdzētajam varētu mīkstināt sodu. Lūdz ņemt vērā, ka /pers. A/ pirmās instances tiesas spriedumu apelācijas kārtībā neapstrīdēja. Nosakot galīgo sodu, lūdz vieglāko ietvert smagākajā un samazināt pārbaudes laiku. Lūdz /pers. A/ atbrīvot no procesuālajiem izdevumiem par advokāta darba samaksu. Visās iepriekšējās tiesas sēdēs viņš no šiem procesuālajiem izdevumiem tika atbrīvots. Apsūdzētajam nav līdzekļu, lai aizstāvim samaksātu par darbu.

Apelācijas instances tiesa, novērtējusi prokurores iesniegtos protestus par pirmās un iepriekšējo apelācijas instances tiesas spriedumu, pārbaudījusi pierādījumus lietā, ņemot vērā prokurores, aizstāvja viedokļus un Augstākās tiesas lēmumā norādītās atziņas, prokurores apelācijas instances tiesā uzturēto protestu atzīst par pamatotu.

Tādējādi Rēzeknes tiesas 2014.gada 9.decembra spriedums atceļams daļā par /pers. A/ atzīšanu par vainīgu un sodīšanu par Krimināllikuma 177.panta pirmajā daļā un 193.panta otrajā daļā paredzēto noziegumu izdarīšanu un par galīgā soda noteikšanu saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu. Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedums atstājams negrozīts.

Apelācijas instances tiesa konstatē, ka /pers. A/, izmantojot iegūtos /pers. B/ datus, kas dod iespēju nelikumīgi izmantot viņai piederošo maksāšanas līdzekli – attālināto elektronisko banku operāciju programmatūru (turpmāk arī internetbanku), ar vienotu nodomu izkrāpt no kredītiestādes akciju sabiedrības *(turpmāk - A/S)* /Nosaukums A/ naudu, nelikumīgi izmantoja svešu maksāšanas līdzekli, tas ir, ar viltu ieguva svešu mantu turpmāk norādītajos apstākļos:

/pers. A/ 2012.gada 14.decembrī plkst.14.09 no datora ar IP adresi /ip adrese/, kas atrodas Kaunatas pagasta 2.bibliotēkā, Ķiršu ielā 9, c. Dubuļi, Kaunatas pagastā, Rēzeknes novadā, pieslēdzās A/S /Nosaukums A/ piederošajai mājas lapai – www.vivus.lv, kur reģistrējās un izveidoja lietotāja profilu, norādot savas mātes – /pers. B/ personas datus. Viņš nelikumīgi izmantoja savas mātes maksāšanas līdzekli - internetbanku un pārskaitīja no viņas konta /konta numurs/ uz A/S /Nosaukums A/ norēķinu kontu komisijas maksu – Ls 0,01, kas ir nepieciešama, lai kredītiestāde identificētu klientu un pārbaudītu tā kredītvēsturi. Tad /pers. A/ elektroniski www.vivus.lv mājas lapā sastādīja pieteikumu par aizdevuma Ls 200 (284,57 *euro*) piešķiršanu, norādot /pers. B/ personas datus un bankas konta numuru, uz kuru pieprasītā summa būtu pārskaitāma. /pers. A/ apzinājās, ka viņš nelikumīgi izmanto mātei piederošo maksāšanas līdzekli, lai izkrāptu naudu no A/S /Nosaukums A/, un ka aizdevuma līguma saistības viņš nepildīs.

/pers. A/, turpinot savas noziedzīgās darbības, 2012.gada 14.decembrī plkst.15.53 no savam kaimiņam /pers. C/ piederošā datora ar IP adresi /ip adrese/, kas atrodas /pers. C/ dzīvoklī /adrese A/, pieslēdzās A/S /Nosaukums A/ piederošajai mājas lapai – www.smscredit.lv. Tajā viņš reģistrējās un izveidoja lietotāja profilu, norādot savas mātes /pers. B/ personas datus. Pēc tam viņš, nelikumīgi izmantoja savas mātes maksāšanas līdzekli – internetbanku un pārskaitīja no viņas konta /konta numurs/ uz A/S /Nosaukums A/ norēķinu kontu komisijas maksu – Ls 0,01, lai kredītiestāde identificētu klientu un pārbaudītu tā kredītvēsturi. Tad /pers. A/ elektroniski www.smscredit.lv mājas lapā sastādīja pieteikumu par aizdevuma Ls 200 (284,57 *euro*) piešķiršanu, norādot /pers. B/ personas datus un bankas konta numuru, uz kuru pieprasītā summa būtu pārskaitāma. /pers. A/ apzinājās, ka viņš nelikumīgi izmanto mātei piederošo maksāšanas līdzekli, lai izkrāptu naudu no A/S /Nosaukums A/, un ka aizdevuma līguma saistības viņš nepildīs.

A/S /Nosaukums A/, saņemot elektroniskā veidā /pers. A/ iesniegtos pieteikumus un, būdama maldināta par patieso aizdevuma saņēmēju, pamatojoties uz /pers. A/ sastādītajiem pieteikumiem, tajā pat dienā – plkst.15.54 un plkst.16.08 - elektroniski apstiprināja pieprasītos aizdevumus un pārskaitīja naudu kopā Ls 400 (569,14 *euro*) uz viņa norādīto - /pers. B/ piederošo norēķinu kontu.

Pēc tam, kad nauda Ls 400 (569,14 *euro*) tika pārskaitīta uz /pers. B/ A/S /Nosaukums B/ kontu, /pers. A/ 2012.gada 14.decembrī turpināja nelikumīgi izmantot savas mātes /pers. B/ maksāšanas līdzekļa - internetbanka lietotāja kodu, paroli un kodu kartes numurus. /pers. C/, kurš nezināja par /pers. A/ noziedzīgo nodomu, iedeva viņam savu norēķina konta numuru, lai viņš varētu pārskaitīt naudu uz viņa kontu. /pers. A/, izmantojot sava kaimiņa /pers. C/ datoru, pārskaitīja no mātes konta uz /pers. C/ kontu no A/S /Nosaukums A/ izkrāpto naudu Ls 400 (569,14 *euro*). Vēlāk /pers. A/, izmantojot /pers. C/ karti, izņēma no bankomāta naudu un iztērēja to personīgajām vajadzībām.

Ar tādām darbībām /pers. A/ izdarīja Krimināllikuma 193.panta otrajā daļā paredzēto noziegumu (Krimināllikuma redakcijā līdz 01.04.2013.).

Iepriekš minētos lietas faktiskos apstākļus, savu vainu un nodarījuma kvalifikāciju pēc Krimināllikuma 193.panta otrās daļas /pers. A/ nekad nav apstrīdējis.

Apsūdzētā /pers. A/ vaina šā nozieguma izdarīšanā pierādīta ar lietā liecinošo personu liecībām un rakstveida pierādījumiem.

Ar Kriminālprocesa likuma 501.panta 6.punkta kārtībā pirmās instances tiesas sēdē nolasītajām liecinieces /pers. B/ pirmstiesas procesā sniegtajām liecībām. No tām izriet, ka 2012.gada beigās viņa kopā ar savu dēlu /pers. A/ ieradās Rēzeknē A/S /Nosaukums B/, jo dēls viņai palūdza atvērt kontu, lai viņš varētu saņemt naudu par nodotajiem metāllūžņiem. No dēla paskaidrojumiem saprata, ka uz sava vārda kontu viņš atvērt nevar, jo kredītiestādēs ir problēmas. Konta atvēršanas laikā dēls viņai rādīja, kur jāparakstās, un pēc tam paņēma visu saņemto dokumentāciju sev.

Apmēram pēc 3 mēnešiem /pers. B/ saņēma paziņojumu, ka viņas vārdā smscredit.lv ir noformēts aizdevuma līgums Nr.690600001 ar A/S /Nosaukums A/ par summu Ls 200. Dēls paskaidroja, ka viņam steidzami vajadzēja naudu, tāpēc, izmantojot mātes maksāšanas līdzekļus, viņš bez /pers. B/ atļaujas paņēma šo aizdevumu. Ņemot vērā radnieciskās attiecības, lieciniece no personīgajiem naudas līdzekļiem saskaņā ar paziņojuma pielikumā esošo izmaksu grafiku 2013.gada augustā Ls 200 atmaksāja.

2013.gada 9.jūlijā /pers. B/ saņēma vēl vienu paziņojumu par to, ka viņas vārdā vivus.lv ir noslēgts ar A/S /Nosaukums A/ aizdevuma līgums Nr.9893370001 par summu Ls 200. Arī šo aizdevuma līgumu /pers. B/ nav slēgusi. Dēls nekādas ziņas par to nesniedza. /pers. B/ 2013.gada 15.jūlijā A/S /Nosaukums B/ noskaidroja, ka 2012.gada 14.decembrī uz viņas kontu smscredit.lv pārskaitīja Ls 200 un vivus.lv pārskaitīja Ls 200. No /pers. B/ konta veikti divi pārskaitījumi pa Ls 200 uz /pers. C/ kontu. Šos darījumus /pers. B/ personīgi neveica (lietas 4.-5., 23.-24., 97. lapa).

Ar liecinieka /pers. C/ pirmās instances tiesas sēdē dotajām liecībām, ka 2012.gada decembra vidū kaimiņš /pers. A/ palūdza un viņš atļāva izmantot savu datoru ar interneta pieslēgumu. Vēlāk pēc apsūdzētā lūguma liecinieks atļāva viņam pārskaitīt uz savu kontu /pers. A/ mātei kredītā piešķirto naudu. Zina, ka uz liecinieka kontu no /pers. B/ konta tika pārskaitīta nauda - divas reizes pa Ls 200. Tad /pers. A/ paņēma liecinieka bankomāta karti un Rēzeknē izņēma Ls 380, bet Ls 18 samaksāja par automašīnas apdrošināšanu. Zina, ka par izņemto naudu /pers. A/ nopirka motorzāģi. Visu šo darbību laikā /pers. C/ mājās neatradās. Pēc liecinieka norādījuma strādāt ar mājas datoru /pers. A/ atļāva sieva /pers. D/. Viņa arī iedeva bankomāta karti. Savu konta numuru liecinieks apsūdzētajam nosūtīja īsziņā (lietas 97.-98.lapa).

Ar liecinieces /pers. B/ A/S /Nosaukums B/ konta Nr./konta numurs/ pārskatu. No tā izriet, ka 2012.gada 14.decembrī no /pers. B/ konta veikti divi maksājumi uz A/S /Nosaukums A/ norēķinu kontiem /konta numurs/ un /konta numurs/, katrs Ls 0,01 apmērā. /pers. B/ norēķinu kontā 2012.gada 14.decembrī saņemti divi ieskaitījumi no A/S /Nosaukums A/ norēķinu kontiem, katrs Ls 200 apmērā. No konta /konta numurs/ veikts pārskaitījums ar maksājuma skaidrojošo informāciju - vivus.lv, kredīta līgums 9893370001, un no konta /konta numurs/ veikts pārskaitījums ar maksājuma skaidrojošo informāciju – smscredit.lv kredīta līgums 690600001. Tajā pašā dienā no /pers. B/ norēķinu konta veikti divi pārskaitījumi uz /pers. C/ norēķinu kontu /konta numurs/ par kopējo summu Ls 400 (lietas 59.-60. lapa).

Ar A/S /Nosaukums A/ sniegto informāciju par izsniegtajiem aizdevumiem uz /pers. B/ vārda. No tās izriet, ka reģistrācija un pieteikums uz /pers. B/ vārda aizdevuma līgumam Nr. 9893370001 veikti 2012.gada 14.decembrī plkst.14.09 mājas lapā vivus.lv no IP adreses /ip adrese/, pieprasīts aizdevums Ls 200. No norēķinu konta Nr./konta numurs/ veikts pārskaitījums 0,01 Ls. Pieprasītais aizdevums izsniegts 2012.gada 14.decembrī plkst.15.54, pārskaitot aizdevumu uz kontu Nr./konta numurs/. Reģistrācija un pieteikums uz /pers. B/ vārda aizdevuma līgumam Nr.690600001 veikti 2012.gada 14.decembrī plkst.15.53 mājas lapā smscredit.lv no IP adreses /ip adrese/, pieprasīts aizdevums Ls 200. No norēķinu konta Nr./konta numurs/ veikts pārskaitījums 0,01 Ls. Pieprasītais aizdevums izsniegts 2012.gada 14.decembrī plkst.16.08, pārskaitot aizdevumu uz kontu Nr./konta numurs/ (lietas 10.-15., 49.-52.lapa).

Ar /pers. C/ A/S /Nosaukums B/ norēķina konta /konta numurs/ izdruku. No tās izriet, ka 2012.gada 14.decembrī no /pers. B/ konta Nr./konta numurs/ uz /pers. C/ kontu veikti divi pārskaitījumi, katrs 200 Ls apmērā. No SEB bankas bankomāta ATM44280, Rēzeknē, 2012.gada 14.decembrī divās reizēs izņemti Ls 380, kā arī iegādāta OCTA polise Ls 15,47 apmērā (lietas 42.-44.lapa).

Ar Kultūras informācijas sistēmu centra sniegto informāciju, ka vienotais bibliotēku datu pārraides tīkls ar IP adresi /ip adrese/ atrodas Kaunatas pagasta 2.bibliotēkā. Tās adrese Ķiršu ielā 9, Dubuļos, Kaunatas pagastā, Rēzeknes novadā (lietas 48.lapa).

Apelācijas instances tiesa pilnībā pievienojas Augstākās tiesas 16.11.2015. lēmumā norādītajiem argumentiem, ka apelācijas instances tiesas spriedumā konstatētais /pers. A/ nodarījums kvalificējams tikai saskaņā ar Krimināllikuma 193.panta otro daļu.

2006.gadā Augstākajā tiesā veiktais tiesu prakses apkopojums lietās par nelikumīgām darbībām ar finanšu instrumentiem un maksāšanas līdzekļiem tika apspriests Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta un Krimināllietu tiesu palātas tiesnešu 2006.gada 5.decembra kopsēdē un pieņemts lēmums. Tā 3.punktā norādīts, ka sveša finanšu instrumenta vai maksāšanas līdzekļa nelikumīga izmantošana ir pabeigta ar materiālā labuma saņemšanas brīdi, piemēram, samaksāts par pirkumu vai pakalpojumu, izņemta no bankomāta skaidra nauda, utml. Savukārt lēmuma 4.punktā noteikts, ka Krimināllikuma 193.panta otrās daļas izpratnē maksāšanas līdzekļa izmantošana ietver sevī jebkuru rīcību ar maksājuma kartei piesaistītajā kontā esošajiem naudas līdzekļiem, t.sk., skaidras naudas izņemšana no bankomāta, un papildus kvalifikācija pēc citiem Krimināllikuma pantiem nav nepieciešama.

Tiesu prakses apkopojumā *„Tiesu prakse lietās par nelikumīgām darbībām ar finanšu instrumentiem un maksāšanas līdzekļiem”* norādīts: „Konstatēti atsevišķi gadījumi, kad persona apsūdzēta un notiesāta gan par sveša maksāšanas līdzekļa nelikumīgu izmantošanu, gan arī par naudas nolaupīšanu, izmantojot šo maksāšanas līdzekli. Tā kā Krimināllikuma 193.panta otrajā daļā norādītā maksāšanas līdzekļa izmantošana ietver sevī arī rīcību ar maksājumu kartes īpašnieka kontā esošajiem naudas līdzekļiem, vai nu izņemot skaidru naudu, vai arī norēķinoties par pirkumiem vai pakalpojumiem, nodarījums kvalificējams tikai saskaņā ar šo Krimināllikuma normu, kas uzskatāma par speciālo attiecībā pret normām, kurās paredzēta atbildība par mantas nolaupīšanu” *(skat. http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/kriminaltiesibas/).*

Tādējādi Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta un Krimināllietu tiesu palātas tiesnešu 2006.gada 5.decembra kopsēdes lēmumā un 2006.gada Augstākās tiesas tiesu prakses apkopojumā *„Tiesu prakse lietās par nelikumīgām darbībām ar finanšu instrumentiem un maksāšanas līdzekļiem”* atzīts, ka zādzība un maksāšanas līdzekļa nelikumīga izmantošana nav jākvalificē kā noziedzīgu nodarījumu ideālā kopība, bet Krimināllikuma 193.panta otrajā daļā norādītā maksāšanas līdzekļa izmantošana uzskatāma par speciālo normu attiecībā pret normām, kurās paredzēta atbildība par mantas nolaupīšanu.

Izkrāpšana ir mantas nolaupīšanas veids *(skat. V.Liholaja. Noziedzīgu nodarījumu kvalifikācija: Likums.Teorija.Prakse. Otrais papildinātais izdevums, Tiesu namu aģentūra, 2007, 324.lpp.).*

Turklāt 2012.gada 13.decembra likuma „Grozījumi Krimināllikumā” stājās spēkā 2013.gada 1.aprīlī. Ar šo likumu Krimināllikuma 26.pants tika papildināts ar piekto daļu, kur noteikts, ka gadījumā, ja viens noziedzīgs nodarījums atbilst šā likuma sevišķajā daļā paredzētajai vispārējai un speciālai normai, tad noziedzīgu nodarījumu kopība neveidojas un krimināltiesību piemērošana notiek tikai saskaņā ar speciālo normu.

Vispārējās un speciālās normas konkurence ir samērā bieži sastopama. Tātad Krimināllikuma Sevišķajā daļā ir normas, kuras pēc savām objektīvajām un subjektīvajām pazīmēm visumā sakrīt. Tomēr vienā no tām ir dots vairāk vispārināts noziedzīga nodarījuma sastāva apraksts, turpretī kādā citā sastāvā izdalīta kāda konkrētāka darbība vai bezdarbības akts, par kura izdarīšanu likumdevējs pastiprinājis vai mīkstinājis atbildību, atspoguļojot šo apstākli citas normas sankcijā. Šādā normu konkurences gadījumā vispārīgā norma aptver visas atsevišķās konkurējošās normas. Speciālās normas ir vispārīgās normas paveidi jeb vispārīgās normas konkrēti gadījumi, tāpēc šajā normu konkurences gadījumā ir pamats runāt par normu konkurenci pēc apjoma. Šādā gadījumā priekšroka dodama speciālajai normai *(lex specialis derogat generali).* Pārsvarā gadījumu speciālā norma nosaka bargāku atbildību salīdzinājumā ar vispārīgo. *(skat. U.Krastiņš. Noziedzīga nodarījuma sastāvs un nodarījuma kvalifikācija. Teorētiskie aspekti. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2014, 314.-317.lpp.).*

Likumdevējs par Krimināllikuma 193.panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu gan pirms 2013.gada 1.aprīļa, gan arī šobrīd paredzējis bargāku sodu, nekā par Krimināllikuma 177.panta pirmajā daļā nosaukto noziedzīgo nodarījumu.

Tādējādi analizējamais /pers. A/ nodarījums papildus pēc Krimināllikuma 177.panta pirmās daļas nav jākvalificē.

Nosakot /pers. A/ sodu, apelācijas instances tiesa, saskaņā ar Krimināllikuma 46.pantā norādītajiem soda noteikšanas vispārīgiem principiem, ņem vērā viņa izdarītā nozieguma raksturu, radīto kaitējumu, apsūdzētā personību, atbildību ietekmējošos apstākļus. /pers. A/ noteiktais sods pēc Krimināllikuma 193.panta otrās daļas nevar būt smagāks par brīvības atņemšanu uz 5 mēnešiem, saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu /pers. A/ noteiktais galīgais sods nevar būt smagāks par brīvības atņemšana uz 6 mēnešiem, pie tam galīgais sods nosakāms nosacīts un pārbaudes laiks nevar pārsniegt 1 gadu. Tādus sodus bija noteikusi pirmās instances tiesa. Prokurores protests vai cietušās apelācijas sūdzība par noteiktajiem sodiem nebija iesniegti.

/pers. A/ atzīstams par nesodītu, jo sodāmības dzēstas (lietas 63.-64.lapa).

Valsts probācijas dienesta Rēzeknes teritoriālās struktūrvienības izvērtēšanas ziņojumā norādīts, ka /pers. A/ neatlīdzinātās kredītsaistības, uzturlīdzekļu bērniem un naudas sodu nemaksāšana norāda uz finanšu plānošanas problēmām. Parādi liedza /pers. A/ finansiālās grūtības risināt sociāli pieņemamā veidā, kā arī rada draudus turpmākai labklājībai. /pers. A/ finanšu plānošanas prasmes ir riska faktors, kas turpmāk var veicināt jaunu noziedzīgu nodarījumu veikšanu. /pers. A/ ir sabiedrisks, viņam ir plašs draugu un paziņu loks. Atsevišķās situācijās /pers. A/ pakļaujas citu cilvēku negatīvajai ietekmei. /pers. A/ ir strādīgs, mierīgs, sabiedrisks. Agresivitāte viņam ikdienā nav raksturīga, un uzvedība ikdienā nav problemātiska. /pers. A/ ir tieksme lietot apreibinošus dzērienus kompānijās svētku reizēs, alkohola reibumā agresivitāte nav raksturīga. Apreibinošu vielu lietošana /pers. A/ ir likumpārkāpumu izdarīšanu veicinošs apstāklis. /pers. A/ prot atpazīt apstākļus, kas veicinājuši viņa prettiesisku uzvedību, bet savu rīcību viņš attaisno un notikušajā vaino māti. /pers. A/ ir nepieciešams pasākumu kopums, kas turpmāk mazinātu kriminogēnos faktorus un recidīva iespēju (lietas 79.-84.lapa).

Pirmās instances tiesas sēdē /pers. A/ par sevi paskaidroja, ka nav precējies, apgādībā divi bērni, neoficiāli strādā meža darbos, ienākumi mainīgi, apmēram 300 *euro* mēnesī, narkologa un psihiatra uzskaitē nav reģistrēts, atkarības no apreibinošām vielām nav (lietas 98.lapa).

Saskaņā ar Krimināllikuma 47.panta pirmās daļas 1.punktu par apsūdzētā /pers. A/ atbildību mīkstinošu apstākli tiesa atzīst to, ka viņš pieteicās par vainīgu (lietas 25.lapa), savu vainu pēc Krimināllikuma 193.panta otrās daļas vaļsirdīgi atzina un nožēloja izdarīto.

/pers. A/ atbildību pastiprinošus apstākļus tiesa nekonstatē.

Nosakot sodu, apelācijas instances tiesa tāpat ņem vērā 2012.gada 13.decembra likuma „Grozījumi Krimināllikumā", kuri stājās spēkā 01.04.2013. pārejas noteikumu 4.un 6.punktu.

4.punkts nosaka, ka personas, kuras noziedzīgu nodarījumu izdarījušas līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai, sodāmas saskaņā ar tām Krimināllikuma normām, kuras bija spēkā nozieguma izdarīšanas laikā, ņemot vērā, ka maksimālais soda apmērs vai laiks nedrīkst pārsniegt maksimālo soda apmēru vai laiku, kāds Krimināllikumā par attiecīgo noziedzīgo nodarījumu ir paredzēts pēc šā likuma spēkā stāšanās dienas. Konkrētajā gadījumā brīvības atņemšanas sods pēc Krimināllikuma 193.panta otrās daļas samazināts līdz brīvības atņemšanai uz 5 gadiem.

6.punkts nosaka, ja par attiecīgo noziedzīgo nodarījumu Krimināllikumā pēc šā likuma spēkā stāšanās dienas paredzēta zemāka brīvības atņemšanas soda minimālā robeža, tiesa to ņem vērā, nosakot brīvības atņemšanas sodu. Konkrētajā gadījumā brīvības atņemšanas soda minimālā robeža samazināta, jo paredzēta īslaicīga brīvības atņemšana.

Saskaņā ar Krimināllikuma 7.panta ceturto daļu /pers. A/ izdarīja smagu noziegumu, jo Krimināllikuma 193.panta sankcija paredzēja brīvības atņemšanu uz laiku līdz 10 gadiem (Krimināllikuma redakcijā līdz 01.04.2013.).

Ņemot vērā iepriekš minētos apstākļus, /pers. A/ sodāms ar brīvības atņemšanas sodu, kas pietuvināms sankcijā paredzētajam minimālajam brīvības atņemšanas sodam.

Galīgais sods /pers. A/ nosakāms saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu, tos daļēji saskaitot, jo Krimināllikuma 193.[1] panta pirmajā daļā paredzētais noziegums atbilstoši šā likuma 7.panta ceturtajai daļai arī ir smags. Tā sankcija paredzēja brīvības atņemšanu uz laiku līdz 6 gadiem (Krimināllikuma redakcijā līdz 01.04.2013.). Par divu noziegumu izdarīšanu, kas klasificējami kā smagi, nosakot galīgo sodu, nav pamata vieglāko sodu ietvert smagākajā.

Apelācijas instances tiesa pievienojas pirmās instances tiesas viedoklim, ka lietā nav iegūti tādi apsūdzētā personību negatīvi raksturojoši pierādījumi, kas liecinātu, ka viņš ir tik bīstams sabiedrībai, ka būtu jāizolē no sabiedrības, un ka tikai šāds soda izciešanas veids spētu koriģēt vainīgā uzvedību. Ņemot vērā /pers. A/ izdarītā nozieguma raksturu, ka par tādā veidā iegūto naudu viņš iegādājās motorzāģi, lai mežā varētu strādāt un pelnīt, arī apelācijas instances tiesai rodas pārliecība, ka viņš, sodu neizciešot, turpmāk neizdarīs likumpārkāpumus. Tāpēc tiesa uzskata par iespējamu piemērot Krimināllikuma 55.panta pirmās un otrās daļas nosacījumus. Piespriesto sodu neizpildīt, ja notiesātais pārbaudes laikā neizdarīs jaunus likumpārkāpumus, nepārkāps sabiedrisko kārtību un izpildīs tiesas uzliktos un krimināLsodu izpildi reglamentējošā likumā noteiktos pienākumus. Saskaņā ar Krimināllikuma 55.panta sestās daļas 3.punktu pārbaudes laikā apsūdzētajam uzliekams par pienākumu piedalīties probācijas programmās saskaņā ar Valsts probācijas dienesta norādījumiem. Šis pienākums uzliekams, lai veicinātu apsūdzētā izpratni par viņa prettiesisko darbību un sociāli atbalstāmu vērtību nostiprināšanu. Turklāt, lai apsūdzētais turpmāk neizdarītu jaunus noziedzīgos nodarījumus un novērstu noziedzīgo nodarījumu veicinošos apstākļus, apsūdzētajam nosakāms lielāks pārbaudes laiks, nekā noteiktais brīvības atņemšanas sods. Apelācijas instances tiesa neatrod iespēju pirmās instances tiesas spriedumā noteiktā pārbaudes laika samazināšanai.

Aizstāvja lūgumu, nosakot apsūdzētajam sodu, piemērot Krimināllikuma 49.[1] panta nosacījumus, apelācijas instances tiesa atzīst par nepamatotu. Tiesa nekonstatē, ka nav ievērotas tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā. Kriminālprocess uzsākts 15.07.2013. (lietas 3.lapa). Pēc nepieciešamo izmeklēšanas darbību veikšanas 28.07.2014. /pers. A/ saukts pie kriminālatbildības (lietas 67.-68.lapa). 05.08.2014. lieta nodota tiesai (lietas 72.-73.lapa). 13.10.2014. lieta netika iztiesāta, jo tiesa nolēma veikt pierādījumu pārbaudi (lietas 88.lapa). 08.12.2014. pirmās instances tiesa lietu iztiesāja un 09.12.2014. pasludināja saīsināto spriedumu (lietas 97.-99., 100.-101.lapa). Sakarā ar prokurores apelācijas protestu lietu iztiesāt apelācijas kārtībā 19.02.2015. nebija iespējams, jo uz tiesas sēdi neieradās apsūdzētais /pers. A/ (lietas 127.lapa). Lietu iztiesāt nebija iespējams arī 16.04.2015., jo uz tiesas sēdi neieradās apsūdzētais /pers. A/ (lietas 130.lapa). Tiesa pieņēma lēmumu uz nākošo tiesas sēdi apsūdzēto atvest piespiedu kārtā ar policijas palīdzību (lietas 131.lapa). 05.06.2015. tiesas sēde notika (lietas 136.lapa). Sakarā ar prokurores iesniegto kasācijas protestu Latvijas Republikas Augstākā tiesa lietu iztiesāja 16.11.2015. (lietas 161.-170.lapa). Atkārtoti apelācijas instances tiesa lietu iztiesāja 28.01.2016. Vērtējot šīs ziņas, apelācijas instances tiesa nekonstatē, ka procesa virzītāji lietas virzību būtu neattaisnoti novilcinājuši. Likumā paredzēto darbību veikšana, tajā skaitā sakarā ar prokurores iesniegtajiem apelācijas, pēc tam kasācijas protestiem un sakarā ar tiem lietas iztiesāšana apelācijas instances tiesā, Augstākajā tiesā un atkal apelācijas instances tiesā sekmēja krimināltiesisko attiecību taisnīgu noregulējumu.

Pēc apsūdzētā lūguma apelācijas instances tiesas procesā viņu aizstāvēja Rēzeknes advokātu vecākā nozīmētais advokāts Vj.Platpirs. Par darbu viņš iesniedza rēķinu par 66,88 euro (lietas 180.lapa). Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 367.panta pirmās daļas 4.punktu procesuālie izdevumi ir samaksa advokātam, kad izdevumus par juridisko palīdzību sedz no valsts līdzekļiem. Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 368.panta pirmo daļu procesuālos izdevumus piedzen no notiesātajiem. Šajā pantā paredzētos gadījumus /pers. A/ atbrīvošanai no procesuālo izdevumu piedziņas tiesa

nekonstatē. Tādējādi procesuālie izdevumi 66,88 euro valsts labā piedzenami no /pers. A/.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 563.panta pirmās daļas 3.punktu, Latgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

Rēzeknes tiesas 2014.gada 9.decembra spriedumu atcelt daļā par /pers. A/ atzīšanu par vainīgu un sodīšanu par Krimināllikuma 177.panta pirmajā daļā un 193.panta otrajā daļā paredzēto noziegumu izdarīšanu un par galīgā soda noteikšanu saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu.

Atceltajā daļā, taisot jaunu spriedumu:

/pers. A/ atzīt par nevainīgu Krimināllikuma 177.panta pirmajā daļā paredzētā nozieguma izdarīšanā un attaisnot;

/pers. A/ atzīt par vainīgu Krimināllikuma 193.panta otrajā daļā paredzētā nozieguma izdarīšanā un sodīt ar brīvības atņemšanu uz 5 (pieciem) mēnešiem;

saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu, piemērojot sodu daļēju saskaitīšanas principu, pēc noziedzīgo nodarījumu kopības /pers. A/ galīgo sodu noteikt brīvības atņemšanu uz 6 (sešiem) mēnešiem;

saskaņā ar Krimināllikuma 55.panta pirmo un otro daļu, piespriesto brīvības atņemšanas sodu neizpildīt, ja vainīgais 1 (viena) gada pārbaudes laikā neizdarīs jaunu noziedzīgu nodarījumu, nepārkāps sabiedrisko kārtību un izpildīs tiesas uzliktos un kriminālsodu izpildi reglamentējošā likumā noteiktos pienākumus. Pamatojoties uz Krimināllikuma 55.panta sestās daļas 3.punktu, /pers. A/ uzlikt par pienākumu piedalīties probācijas programmās saskaņā ar Valsts probācijas dienesta norādījumiem.

Pārējā daļā Rēzeknes tiesas spriedumu atstāt negrozītu.

Valsts labā no /pers. A/, personas kods /personas kods/, piedzīt 66,88 euro (sešdesmit seši euro 88 centi) par aizstāvja juridisko palīdzību apelācijas instances tiesas sēdē. Pēc sprieduma stāšanās spēkā /pers. A/ dot laiku – 30 dienas šo procesuālo izdevumu labprātīgai izpildei.

Pilns apelācijas instances tiesas nolēmums Latgales apgabaltiesas kancelejā būs pieejams 2016.gada 11.februārī un to var pārsūdzēt desmit dienu laikā Augstākajā tiesā par kasācijas iemesliem, kas norādīti Kriminālprocesa likuma 574. un 575.pantā, sūdzību vai protestu iesniedzot Latgales apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs J.Dimpers

Tiesneši J.Vasiļkovskis

D.Skudra